דוד בערגעלסאָן

אין פּאַנסיאָן פֿון די דרײַ שוועסטער

די טיר פֿון פּאַנסיאָן - אַז מען קלינגט אין איר אָן - עפֿנט אַ דינסטמיידל, אַ שיינע, אַ צוגעפּוצט-העפֿלעכע, אַן אויסגעפּ־ראַוועטע לויט אַלע אינעווייניקסטע מנהגים און געוויינהייטן פֿונעם פּאַנסיאָן. זי טוט אַ קוק אויפֿן אַרײַנגעקומענעם מיט אַזעלכע אויגן, וואָס זעען אין אים עפּעס מער, ווי עס זעען פֿיל אַנדערע אויגן. זי ציט אַראָפּ פֿון אים דעם פּאַלטאָ מיט אַזעלכע באַוועגונגען, וואָס גיבן אים צו פֿילן, אַז ער האָט ענדלעך זיך דערשלאָגן צו אַ געמיטלעכער היים - ער איז צוגעשווומען צו אַ ברעג; זי ענטפֿערט מיט אַזאַ קול, וואָס איז, אויסער אַלע פֿראַגן, אויסן צו ענטפֿערן נאָך אויף איין פֿראַגע - אַ פֿראַגע, וועלכע מען זאָגט מיט קיין ווערטער נישט אַרויס. פֿיס דערפֿילן אונטער זיך טעפּיכער און הויבן גלײַך אָן צו גיין אויף זיי ווייך, ווי אלע פּרוזשינעס. אַרום און אַרום, פֿון די ווענט, וואָס אין זייטיקן וואַרים-מעבלירטן אָפֿענעם צימער, קוקן אַראָפּ פֿאָטאָגראַפֿיעס און בילדער פֿון פֿרויען מיט פֿאַרדבֿקעטע פּנימער, מיט פֿאַרוואָרפֿענע קעפּ און מיט פֿאַרנעפּעלט-לײַדנשאַפֿטלעכע אויגן. עס געדענקט זיך פֿונעם האַלב-טונקעלן קאָרידאָר איינס אַזאַ בילד, אַ צופֿיל נאַקעטס, מען דערפֿילט זיך גלײַך אָן אי מיטן שטאָט, אי מאָדנע ווײַט און אָפּגעזונדערט פֿון אַלע אירע מיליאָנען מענטשן; מען טוט גלײַך וועגן פּאַנסיאָן אַ טראַכט:

„אַן אָנשטענדיקער, געוויס.“

„נאָר פֿון דער אַנדערער זײַט...“

איצט הויבט אָן צו ווערן פֿאַרשטענדלעך,פֿאַרוואָס דער פּאַנסיאָן האָט פֿון אלע בערלינער גאַסן זיך צוגעזוכט דווקא אָט די גאַס, ווו אַרום און אַרום איז נישט גאָר רוישיק און נישט גאָר שטיל. ער איז אַליין אויך עפּעס אַזעלכער - ער לערנט יעדן מענטשן, וואָס קומט אין אים אַרײַן:

„אַזוי נישט גאָר רוישיק און נישט גאָר שטיל.“

אַלץ, וואָס מען זעט אַרום זיך, רופֿט אײַנציַיטיק אַרויס אי עפּעס אַ חשד אי אַ ס־פֿק, אַז אפֿשר האָט מען דעם גאַנצן פּאַנסיאָן אַזוי אײַנגעאָרדנט, ער זאָל אַרויסרופֿן עפּעס אַ חשד און אַז באַלד נאָך אים זאָל קומען דער געדאַנק, אַז אפֿשר האָט מען אַ טעות.

צו אַ נײַעם פּאַנסיאָנער קומט אין אויפֿנאַם-צימער אַרײַן די עלטערע פֿון די דרײַ שיינע שוועסטער, ליובע - אַ ברוינע, אַ ווּקסיקע, אַ שטאַלטנע. זי איז שענער און ייִנגער פֿון איר בילד, וואָס הענגט דאָ אויף דער וואַנט. זי איז בלאַסלעך און צופֿיל געפּודערט. זי טוט אַ קוק אויפֿן פֿרעמדן גאַסט מיט אַזאַ בליק, ווי גלײַך זי וויל באַשליסן, צי ער וועט איר פּאַסטן נישט בלויז פֿאַר אַ פּאַנסיאָנער,נאָר, אויב עס וועט אויסקומען - אויך פֿאַר אַ נאָענטן פֿרײַנט, פֿאַר אַ מענטש, וואָס איז פֿעיִק צו לעבן פֿרײַער, ווי מען לעבט אויף דער גאנצער וועלט... עס גייט דעריבער דורך אַ קורצע פּויזע איידער זי הויבט אָן מיט אים צו רעדן. זי מאַכט צו די אויגן און זאָגט אים אָפּ מאָנאָטאָניש און אויף גיך דעם טײַערן מקח, וואָס ער דאַרף דאָ צאָלן פֿאַר אַ צימער מיט פּאַנסיאָן, זי ענדיקט מיט אַ שמייכל, ווי גלײַך ער און זי ווייסן שוין ביידע, אַז נישט אין מקח האַנדלט זיך דאָ - ס׳איז בלויז אַזאַ מנהג אָנצוהויבן אויף אַזאַ אופֿן די קאַנטשאַפֿט און אָקערשט דערנאָך דערלאַנגט זי אים מיט אַ צווייטן שמייכל די האַנט און בעט אים זיצן. זי אָרדנט זיך מיט אים אײַן אין איינעם פֿון די געמיטלעכסטע צימער-ווינקלען, נאָר זי האָט

באַלד חרטה און גייט מיט אים איבער אין אַ צווייטן ווינקל - נאָך אַ מער געמיטלעכן. זי קלינגט אָן און הייסט דערלאַנגען כּיבוד - טאַקע אַהער אין ווינקל אויפֿן צוגערוקטן נידעריקן טישל. זי זאָגט צו אים:

"וואַרט, וואַרט, איך וועל אַליין טרעפֿן, וואָס איר האָט ליב - טיי צי קאַווע."

אין יעדער רגע באַשליסט מען גלײַך צו צאָלן דאָ דעם גרויסן מקח פֿאַר פּאַנסיאָן. מען מעג זײַן פֿון קליינערהייט אָן געוווינט צו טרינקען אי טיי אי קאַווע, נאָר אַז זי קוקט אַ רגע שמייכלדיק גלײַך אין די אויגן און טוט פּלוצלינג אַ טרעף:

"קאַווע!"

דערפֿילט מען מיט אַלע חושים, אַז עס איז ווירקלעך אַזוי - דאָס ליבסטע איז קאַווע. מען חידושט זיך שוין דערבײַ אויף זיך אַליין, וואָס מען איז אַלע יאָרן געווען אַ נאַר און געטרונקען טיי. אויפֿן האַרצן ווערט דאַן מאָדנע פֿריילעך. מען פֿאַרגעסט, צי די אייגענע רעסורסן טראָגן אויף צו צאָלן דאָ דעם גרויסן מקח צי ניין, מען פֿאַרגעטט וויפֿל מען איז אַלט. עס קומט אַרײַן די צווייטע יונגע שוועסטער סימע - אַ בלאָנדע, מיט קורצע, כּמעט יִינגליש-אָפּגעשוירענע האָר. זי איז אַ היפּוך פֿון דער עלטערער, דער ברוינער. איר גאַנצער פּנים איז, ווי זי אַליין, חנעוודיק לענגלעך. זי קאָן שמייכלען בלויז מיט איינעם אַ קנייטשעלע, וואָס אויף איר נאָז, און דאָס דאָזיקע שמייכלדיקע קנייטשעלע דערנענטערט זיך צום נײַעם פּאַנסיאָנער נאָך איידער זי אַליין דערנענט זיך. זי גיט אים די האַנט און קוקט דערבײַ איינצײַטיק אויף אים און אויף דער עלטערער שוועסטער, קוקט מיט אַזאַ צופֿרידן, פֿריילעכן נאַשער-בליק, ווי גלײַך זי האָט פֿריער געוווּסט, אַז זיי ביידע, דער נײַער פּאַנסיאָנער און די שוועסטער, וועלן זיך דאָ אין צימער איינער דעם אַנדערן געפֿעלן - ווי גלײַך זי איז זיי דערויף מקנא...

דער פּאַנסיאָנער הויבט דעריבער גלײַך אָן צו פֿילן צו אָט דער סימע אַזעלכע געפֿילן, ווי גלײַך זי קער זיך מיט אים אָן זייער נאָענטע קרובֿים פֿון כּלהס צד. מען הויבט נישט ווילנדיק אָן צו טראַכטן, ווער פֿון זיי איז שענער - די עלטערע צי די יִינגערע. דערבײַ פֿילט מען אַן אומבאַשטימטע חרטה, ווי גלײַך מען האָט זיך צוגעײַלט, מען האָט צו-פֿרי אויסגעקליבן די עלטערע. נאָר לאַנג צו טראַכטן וועגן דעם האָט מען קיין צײַט ניט... עס הערט זיך די גאַנצע צײַט אַ שטיל פֿאַרדבֿקעט קלאַוויר-שפּילן פֿון אַ נאָענטן צימער. עס דערטראָגן זיך טענער, וואָס שטאַרבן צײַטנווײַז אָפּ פֿון גרויס געפֿיל, פֿון אויסגייענדיקן האַרצווייטיק-טענער, ווי פֿון אַן "אל-מלא", וואָס שחלן און מונטערן זיך אַליין אויף מיט נײַע האָפֿענונגען, מיט נײַע פֿראַגן: טאָמער, אפֿשר... דער כּיבוד אויפֿן קליינעם טישל פֿאַרגרעסערט זיך ביז ליקער, ביז פֿרוכטן מיט מעטאַלענע קנאַקניסלעך. עס וואַלגערן זיך דורכויס אויף די טעלערלעך שאָלעכצער פֿון מאַראַנצן און פֿון מאַנדלקערן. עס איז חול-המועדיק, יום-טובֿדיק. דענסטמאָל ווערן די קלאַוויר-טענער אינגאַנצן פֿאַרשטאָרבן. עס דערנענטערט זיך אַהער די דריטע שוועסטער - אַ יונגע, אַ בויגיקע מיט אַ קערפּער פֿון אַ מיידל, וואָס חלשט מען זאָל פֿון איר מאַכן אַ טענצערין. זי בלײַבט שטיין אין טיר מיט פֿאַרוואָרפֿענע הענט אויפֿן קאָפּ און מיט אַזאַ אויסזען, גלײַך זי וויל זיך אויסציען, נאָר זי ווייסט אויף פֿריער, אַז וויפֿל זי וועט זיך נישט ציען - וועט דאָס איר זײַן קאַרג. זי איז ווי אַ געמיש פֿון ביידע עלטערע שוועסטער - זי איז נישט ברוין און נישט בלאָנד. פֿון אירע אויגן קוקן אַרויס אין דער זעלבער צײַט די פֿאַרנעפּלטע לײדנשאַפֿטן פֿון ליובען און די פֿריילעכע רייצעוודיקייט פֿון סימען.

״יוליאַ!?״ זאָגן צו איר ביידע עלטערע שוועסטער מיטאַמאָל און שטעלן מיטאַמאָל אָן אויף איר ביידע פֿאַרוווּנדערט די אויגן ווי אויף אַ ליבלינג, - פֿאַרוואָס גייסטו נישט צו נענטער, יוליאַ!?...

דענסטמאָל הויבן אָן אויך דעם פּאַנסיאָנערס אויגן, ווי פֿון זיך, זיך אָנצושטעלן אויף יוליען זייער פֿאַרוווּנדערט, ווי אויף אַ ליבלינג. טראַכטנדיק ווער פֿון אַלע דריַי איז שענער, דערפֿילט ער בײַנײַס אַן אומבאַשטימטע חרטה, פֿאַרוואָס ער האָט זיך צוגעאײַלט מיט דעם, וואָס אים זענען שטאַרק געפֿעלן די עלטערע צוויי - יעדנפֿאַלס האַקט אים דאָך קיינער נישט אין האַלדז און נאַקן - ער האָט נאָך צײַט צו באַשליסן. איצט דערפֿילן ביידע שוועסטער, אַז ס'איז שוין צײַט אָפּצופֿירן דעם נײַעם פּאַנסיאָנער אין איין צימער. סײַ-ווי-סײַ איז ער שוין פֿאַרטשאַרעט, ווי אין אַן ערשטן זוניק-שטראַלנדיקן טאָג אין פֿרילינג. יעדער צימער, וואָס מען וועט אים דאָ באַווײַזן, וועט אים גלײַך געפֿעלן. סײַ-ווי-סײַ וועט ער איבערשלאָפֿן אַ גליקלעך-אויפֿגערעגטע נאַכט, פֿול מיט פּלאָנטער וועגן אַלע דרײַ שוועסטער צוזאַמען און וועגן יעדערער באַזונדער, פֿול מיט געפֿילן וועגן דעם, וואָס קיינער האַקט אים נישט האַלדז און נאַקן; ער וועט דאָך דאָ אין פּאַנסיאָן נאָך פֿאַרבלײַבן אויף אַ לאַנגער צײַט. ער וועט אויף באַשליסן נאָך האָבן פֿיל צײַט.

---------------------------------.

די עלטערע פֿון די דרײַ שוועסטער - ליובע און סימע - מאַכן דעם אײַנדרוק: האַלבע אלמנות - האַלבע עגונות. צוריק מיט עטלעכע יאָר האָבן זיי אויפֿן וועג פֿון רוסלאַנד פֿאַרלוירן זייערע מאַנען ערגעץ-ווּ אין ריגע און אין ביאַליסטאָק. נאָר קיין חרטה דערויף, זעט זיך, האָבן זיי נישט.

די בריוו, וואָס זיי האָבן פֿונדאַנען צו די מאַנען געשריבן, זענען פֿון אָנהויב געווען זייער לאַנגע, בענקענדיקע, שפּעטער - קורצע, לעבלעכע, נאָך שפּעטער - נישט מער ווי קאַרטלעך, פֿאַרביקע, זייער האַרטע, מיט לאַנדשאַפֿטן; דערפֿאַר אָבער - מיט האַרציקע, זייער האַרציקע גרוסן.

נאָר קאַרטלעך מיט לאַנדשאַפֿטן און מיט האַרציקע - זייער האַרציקע - גרוסן האָבן זיי אויך געשריבן צו פֿאַרשידענע יונגעלײַט - געוועזענע פּאַנסיאָנערן, קומענדיקע פּאַנסיאָנערן. די ״קאַרטלעך מיט לאַנדשאַפֿטן״, וואָס זיי שרײַבן צו פֿרעמדע יונגעלײַט האָבן זיך אַזוי לאַנג געמישט מיט די ״קאַרטלעך מיט לאַנדשאַפֿטן״, וואָס זיי שרײַבן צו די מאַנען, ביז עס האָבן זיך אויך אויסגעמישט די געפֿילן, מיט וועלכע זיי ווערן געשריבן. די מאַנען האָבן געוואָלט קומען. די שוועסטער האָבן דאַן ביידע בשותּפֿות איבעראַנײַס אָנגעהויבן שרײַבן יעדן איינעם פֿון זיי לאַנגע בריוו און זיי געבן צו פֿאַרשטיין, אַז דאָס בעסטע איז זיי זאָלן זיך נישט רירן פֿונם אָרט און זיצן דאָרט ווּ זיי זיצן, פֿילנדיק דערבײַ, אַז ווי נאָר די מאַנען קומען, אַזוי באַלד ווערט זייער פּאַנסיאָן אַ געוויינלעך-וואָכעדיקער, ווי אַלע אַנדערע - עס וואָלטן גלײַך אויפֿהערן צו וואַקסן די קאָנטעס, וואָס זיי האָבן אויף זייערע ביידע נעמען אין צוויי בענק. די מאַנען האָבן זיך דאַן ביידע ביז גאָר באַליידיקט און האָבן אויפֿגעהערט צו שרײַבן, אַז די האַלבע אלמנות - האַלבע עגונות זענען צולעצט אויף אייביק געבליבן נישט זיי, די שוועסטער, נאָר די מאַנען, וואָס זיי האָבן פֿאַרלוירן אויפֿן וועג פֿון רוסלאַנד, ערגעץ-ווּ אין ריגע צי אין ביאַליסטאָק.

דאָך איז איינמאָל גאַנץ פֿרי, ווען דער גאַנצער פּאַנסיאָן איז נאָך געשלאָפֿן, געשען אַ גרויסער איבערשרעק מיט ביידע שוועסטער. אין דער פּאַראַד-טיר האָט מען דאַן געקלונגען זייער חוצפּהדיק,

ווי עס קלינגט אַ באַלעבאָס. די דינסט, וואָס האָט די פּאַראַד-טיר געעפֿנט, האָט זיך ווי אָנגענומען מיט אימפּעט פֿון יענעם וואָס האָט אין טיר געקלונגען - זי איז אַריַין צו די שוועסטער אין די פֿינצטערע שלאָפֿצימערן און האָט געפּלאַפּלט וועגן איינעם, וואָס איז נאָרוואָס געקומען פֿון ביאַליסטאָק - גליַיך פֿונם באַן מיט די זאַכן איז ער אַהערגעקומען...

״גליַיך פֿון דער באַן?.. מיט די זאַכן?..״

די שוועסטער זענען דאַן אין איינע העמדער אַראָפּ פֿון די בעטן און געקלאַפּט האָט ביַי זיי אַ צאָן אָן אַ צאָן. נאָר אַרויסגעוויזן האָט זיך, אַז עס איז אַ ווילדפֿרעמדער ביאַליסטאָקער יונגערמאַן - ער האָט נאָר געבראַכט אַ גרוס, האָט ער נאָר געבראַכט; ער האָט נאָר באַדאַרפֿט פֿרעגן אַן עצה, ״האָט ער נאָר באַדאַרפֿט״, וויַיל ער איז דאָ אַ פֿרעמדער און קען דאָ קיינעם נישט...

די שוועסטער האָבן דאַן באַלד דעם יונגענמאַן ערגעץ-וווּהין אָפּגעשיקט - זיך קוים פֿון אים אָפּגעקלעבט און אַליין זיך צוריק אויסגעטאָן, זיך צוריק אין די נאַכט-העמדער געלייגט אין די בעטן, נאָר נישט געקאָנט מער איינשלאָפֿן ווערן, געדרויכערט אויפֿן ניכטערן האַרץ פּאַפּיראָסן און געשפּיגן קלעק:

״טפֿו, צו אַלדי שוואַרצע רוחות!״

״אַן אידיאָט קאָן!״

״נאַדיר אַ ביאַליסטאָקער יונגערמאַן.״

זיי זענען נאָכדעם אַ גאַנצן טאָג געווען בלאַס, זיך געפֿילט אָפּגעשוואַכט, ווי מענטשן, וואָס נויטיקן זיך אין אָפּרו אויף אַ קוראָרט. נאָר דער פֿאַקט וואָס דער איבערשרעק איז געווען נישט מער ווי אַ פֿאַלשער, אַ פּוסטער, האָט זיי איבער עפּעס ווי אויף אייביק איבערגעציַיגט, אַז אַנדערש האָט ניט געקאָנט זיַין און אַז איצט מעגן זיי שוין געוויס זיַין זיכער: קיין איינער פֿון זייערע מאַנען וועט שוין געוויס קיינמאָל צו זיי נישט קומען.

ספּעציעל צוליב איינעם אַ ריַיכן פּאַנסיאָנער האָבן זיי דאַן אויסגעשריבן פֿונדערהיים די דריטע שוועסטער - אָט די יוליאַ, וואָס איז ייִנגער און שענער פֿון זיי ביידן און קוקט אָן די וועלט מיט אויגן פֿון ״ליַידנשאַפֿטלעכן אומעט אָן א ברעג״, און האָט אַ קערפּער וואָס ״ריַיסט אויף זיך מיט אומזיכטבאַרע הענט די קליידער״ און באַוועגט זיך מיט בענקשאַפֿט מען זאָל פֿון איר מאַכן אַ טענצערין, און שפּילט קלאַוויר מיט פֿאַרחלשטע ״אל מלאדיקע״ טענער.

״טאַרטאַקאָווער״ הייסט ער דער פּאַנסיאָנער, צוליב וועמען מען האָט יולעין פֿונדערהיים אויסגעשריבן.

ער וווינט אין דריַי צימערן און צאָלט איינער אַליין אַ פֿיל גרעסערן מקח איידער עס צאָלן דאָ דריַי ריַיכע פּאַנסיאָנערן. ער האָט געליימטע פֿיס. די טירן פֿון זיַינע דריַי ריַיך-מעבלירטע צימערן זענען דעריבער שטענדיק ברייט-געעפֿנט פֿון איינעם אין צווייטן, די פּאָדלאָגעס זענען דאָרט דורכויס אויסגעדעקט מיט זייער ווייכע טעפּיכער און אַליין, אויב ער דאַרף, פֿאָרט ער דאָרט אַרום אין אַ וועגעלע - אַ וויגשטול. ביַים ערשטן אויגנבליק דאַכט זיך: אַ שיינער קאַווקאַזער טאָטער אָדער אַ פּערס. ער טראָגט נאָך דערצו שטענדיק אַ קליין שוואַרץ היטעלע, אַ יאַרמלקעלע. ער היילט זיך דאָ ביַי פּראָפֿעסאָרן, וואָס זאָגן אים, אַז ער איז נישט הילפֿלאָז, אַז דער-עיקער איז פֿאַר אים - זיך קיינמאָל פֿון גאָרנישט זיך אויפֿרעגן, דער-עיקער - אַבסאָלוטע רו. די שוועסטער האָבן דאָ אין די

צימערן געשאַפֿן אַרום אים אַזאַ שטימונג, גלײַך ווי צו האָבן געליימטע פֿיס איז אַ באַזונדער פֿאַרגניגן, צו וועלכן נישט אַלע מענטשן זענען זוכה. אין זייער שטילן גיין אַרום אים איז פֿאַראַן אַ באַזונדער האַרציקער ריטעם, ווי אין מוזיק. יוליאַ שפּילט אים דאָ קלאַוויר און לייענט פֿאַר אים עטלעכע שעה אין טאָג שטילע ביכער, לייענט מיט גרויס בענקשאַפֿט אין איר שטימע, דענסטמאָל ווען ער זיצט אין זײַן לײַכט-באַוועגלעכן שטול מיט צוגעשלאָסענע אויגן און מיט פֿאַרדעקטע פֿיס. אירע סאַמעטענע טענער באַרויִקן אים, אפֿנים, פֿיל מער איידער דער אינהאַלט פֿון די ביכער, וואָס זי לייענט. פֿון צײַט צו צײַט טוט ער פֿאַמעלעך אַן עפֿן די שוואַרצע פּערסיש-שלעפֿעריקע אויגן און טוט אַ קוק, ווי זי גלײַכט אויס די ווײַכע פּלעדן אויף זײַנע פֿיס, און דענסטמאָל דאַכט זיך, אַלס אַלץ איז שוין פֿון לאַנג באַשטימט און באַשלאָסן - אַז ער וועט געזונט ווערן, וועט ער מיט יוליען חתונה האָבן. עס גלויבט זיך דעראיבער, אַז צו אים קער שוין פֿון לאַנג אַלץ, וואָס יוליאַ פֿאַרמאָגט, אפֿילו דער רײַכער פּעלץ, וואָס זי טראָגט בעת זי גייט אין גאַס, און אַז יוליאַ אַליין איז מאָדנע אָרים - יוליאַ פֿאַרמאָגט גאָרנישט.

נאָר פֿאַראַן אַנדערע פּאַנסיאָנערן, וואָס טראַכטן וועגן דעם אַלעם גאָר אַנדערש.

פֿאַראַן דאָ אין איינעם פֿון די גרעסטע, רײַכסטע צימערן דער שטענדיקער פּאַנסיאָנער, וואָס הייסט פֿונדערהיים משה לעוונבערג און וואָס צוליב ווילקלאַנג רופֿט מען אים דאָ קורץ:

"הער מאָזעס."

ער איז אַ מאָדנער שוואַרץ-באַבערדלטער און שוואַרץ-געוואַנטענער גבֿיר, וואָס שנײַדט קופּאָנעס און עסט אייביק מיט גרויס מבֿינות מאַראַנצן - פֿאַרשידענע: מעסינער, יפֿוער און אַלערליי סאָרטן איטאַליענישע מאַראַנצן. פֿון אים אַליין, פֿון זײַנע שוואַרץ-געוואַנטענע קליידער און פֿון אַלץ, וואָס בײַ אים אין רײַך-מעבלירטן צימער איז פֿאַראַן, שמעקט דעריבער תּמיד מיט מאַראַנצן-שאָלעכץ. ער טראָגט זײַן פּענסנע אויף אַ ברייט שנירל, וואָס איז פּונקט אַזוי שוואַרץ, ווי זײַן באָרד. און פֿון אַלע זײַנע באַוועגונגען איז צו דערקענען, אַז אין דער אַלטער רוסישער היים, וווּ ער האָט אויף אייביק פֿאַרלאָזט זײַן פֿאַמיליע, איז ער געווען אַ פֿרומער.

ער איז דער ערשטער פּאַנסיאָנער, וואָס האָט זיך בײַ די שוועסטער באַזעצט און האָט געוויס רעכט צו עפֿענען אָפֿט זײַן טיר מיט אַ שמאָל שפּעלטעלע אין קאָרידאָר אַרײַן, שטיין דאָרט מיט אַ נישט-דערעסענעם מאַראַנץ אין האַנט און קוועלנדיק צוקוקן זיך צו אַלץ, וואָס בײַ די שוועסטער אין פּאַנסיאָן טוט זיך.

צו אים אין גרויסן צימער קומט אָפֿט אַרײַן זײַן שכן דר. ברעמען - דער פּאַנסיאָנער פֿון לינקס - אַ פּליכיק-בלאָנדער און אַ זייער הויכער דאָקטאָר פֿון עקאָנאָמישער וויסנשאַפֿט, וואָס האָט שיער, שיער געזאָלט ווערן פּראָפֿעסאָר, נאָר געבליבן נישט מער ווי אַ דירעקטאָר אין נישט קיין גרויסער באַנק און פּטרט זײַן גאַנצן באַגרענעצטן געהאַלט אויף צעצאָלן זיך דאָ מיט די שוועסטער יעדן חודש פֿאַרן יקרותדיקן פּענסיאָנאַט. דאָס וואָס בײַם הויכן פּליכיק-בלאָנדן דאָקטאָר ברעמען איז די נאָז שטענדיק פֿאַרקאַטערט, קומט, דאַכט זיך, שוין אויך נאָר פֿונדאַנען - בלויז פֿון דעם, וואָס נאָכדעם, ווי ער צעצאָלט זיך מיט די שוועסטער פֿאַרן פּאַנסיאָנאַט, בלײַבט אים נישט פֿון זײַן חודש-געהאַלט קיין איינציקער גראָשן.

הער מאָזעס לאַכט צו אים בײַ זיך אין צימער מיט אַ דריבנע און קוויטשנדיקן גומען-געלעכטערל און מאַכט חוזק פֿון אַלע פּאַנסיאָנערן, וואָס, אַז זיי פֿאַלן אַהער אַרײַן, מיינען זיי - זיי האָבן פּאָפּאַדעט גלײַך אין גן-עדן... מחמדס גן-עדן!..

ער שיילט אָן עפּל מיט אַזאַ יום-טובֿדיקער באַגייסטערונג, ווי גלײַך ער וויל אים צוטראָגן גאַנצערהייט אַ געליבטער, נאָר אַז דער עפּל איז שוין אינגאַנצן אָפּגעשיילט, שנײַדט ער פֿון אים שטיקלעך און לייגט זיי מיט דער זעלבער יום-טובֿדיקער באַגייסטערונג זיך אַליין אין אייגענעם מויל אַרײַן:

״עד על אײַך זאָגן,״ לאַכט ער דערבײַ מיט זײַן קוויטשנדיקן גומען-געלעכטערל, ״עס איז גאָר אַ טעות אין גאַנצן חשבון.״

ער רעדט זייער פּאַמעלעך, ווײַל ער איז אַ מענטש, וואָס שנײַדט קופּאָנעס און האָט צײַט.

״עס איז נאָר אַ טעות אין גאַנצן חשבון... נעכטיקע טעג. לאָמיך אַזוי געזונט זײַן, ווי איך ווייס, וואָס איך רעד. ווייסט איר, וואָס איך וועל אײַך זאָגן? - קיינער האָט דאָ נישט פֿון די שוועסטער גאָרנישט... הערט מיך אויס, וואָס עד וועל אײַך זאָגן: עד האַלט אַז ס׳איז נאָר די גאַנצע מעשׂה אַ ליגן... אַ סבֿרה, אַז די שוועסטער זענען גאָר קיין שוועסטער נישט. כע-כע-כע!.. לאָמיך אַזוי געזונט זײַן, ווי ס׳איז דאָ עפּעס ניט גלאַט. ס׳איז אומיסטן צונויפֿגעשטעלט אויף צו פֿאַרדרייען דאָ דעם עולם די קעפּ. עד בין דער ערשטער פּאַנסיאָנער בין עד און קוק דאָ די גאַנצע צײַט מיט אויגן. עד בין אַ מבֿין אויף אַ טשאַד, בין עד... כע-כע-כע. וואָס אַרט אײַך? איך, אַז איך זאָג ,ווייס עד, וואָס עד זאָג...כע-כע-כע! דאָס געשעפֿט איז אומיסטן געבויט אזוי ציקאַווע, כּדי איר זאָלט מיינען, אַז עד האָב עפּעס פֿון די שוועסטער... און איך, פֿאַרקערט, זאָל מיינען, אַז איר האָט עפּעס פֿון די שוועסטער... איר פֿאַרשטייט, וואָס דאָ טוט זיך? עס איז פּשוט גנבֿים... מעו שנײַדט פּשוט פֿון די קעשענעס...כע-כע-כע! אָט דאָ, ווו איר וווינט איצט, האָט פֿריער געוווינט איינער, אַ רײַכער גרעק - בעת איך בין אַהער אָנגעקומען האָט ער דאָ געוווינט - פֿלעגן די שוועסטער אינאָוונט אַרײַנקומען צו אים אין צימער און אויסאַרבעטן דאָרט אַזעלכע שטיק, אַז איך פֿלעג אַראָפּשפּרינגען פֿונם בעט, פֿלעג איך אַראָפּשפּרינגען. איך פֿלעג שטיין אין אײַן העמד און זיך אײַנהערו, ווי עס געדויערט לאַנג - גאַנצע שעהן געדויערט עס. און ערשט נאָכדעם בין איך געוווּר געוואָרן, אַז דער גרעק איז גאָר אין יענע אָוונטן נישט געווען אינדערהיים. כע-כ-כע... ער איז גאָר ערגעץ אַוועקגעפֿאָרן אויף אַ גאַנצער וואָך, איז ער אַוועקגעפֿאַרן... שאַט, איכל אײַך דערציילן אַן אַנדערע מעשׂה, וועל איך אײַך דערציילן. איר האָט געזען דעם נײַעם פּאַנסיאָנער? - אָט דעם יונגן, דעם ליפֿשיצן - אַ סטודענט איז ער פֿון רומעניע. איז ער שוין פֿארליבט אין די שוועסטער - אין אַלע דרײַ... כע-כע-כע... איר האָט געזען ווי ער גייט אַרום אַ פֿאַרטשאַדעטער? זײַנע רײַכע עלטערן שיקן אים אַהער געווג געלט, נאָר אויף צעצאָלן זיך אַלע וואָך פֿאַרן פּאַנסיאָן קלעקט אים נישט. שיקט ער אַלעמאָל טעלעגראַמעס אַהיים, אַז אויב מען וועט אים נישט שיקן קיין געלט, וועט ער זיך נעמען דאָס לעבן...״

דער לאַנגער, פליכיק-בלאָנדער דאָקטאָר ברעמען קוקט פֿאַרטראַכט, ווי יום-טובֿדיק באַגייסטערט, הער מאָזעס לייגט די אָפּגעשיילטע שטיקלעך עפּל צו זיך אין אייגענעם מויל אַרײַן. ער שמאָרעט פֿארטראַכט מיט דער פֿאַרקאַטערטער נאָז און עס דאַכט זיך, אַז ער מאַכט דעם חשבון פֿון אַלע זײַנע געהאַלט-געלטער, וואָס זענען ביז הײַנטיקן טאָג אומזיסט צו די שוועסטער אַרײַנגעפֿאַלן.

בײַ בײדן זענען די אויערן ביז גאָר פֿאַרשפּיצט, אַלע רגע װערט מען שטיל און מען הערט זיך צו צו יעדן מינדסטן שאָרך, װאָס דערגרײכט אַהער פֿון די אַרומיקע צימערן.

״איר פֿאַרשטײט, צי נײן,״ קוקט זיך הער מאָזעס אײַן זײער פֿלײסיק אינעם נײַעם מאַראַנץ, װאָס ער נעמט אין די הענט אַרײַן, - װאָס זאָל איך אײַך דאָ זאָגן? עס איז אַרום און אַרום אַװעקגעשטעלט ממזריש... דרײַ שװעסטער - פֿינף פּאַנסיאָנערן - גײ װײס: װער, װאָס... װער מיט װעמען. כע-כע-כע!.. גײ דערגײ אַן עק, אַז מען איז אין קוצעניו-מוצעניו מיט יעדערן באַזונדער און מיט אַלע אין אײנעם... און דאָ דער יקרות!.. עפּעס אַ קלײניקײט אָט דער יקרות!..אײדער װאָס-װען, דערװײַל לײגסטו דאָ אַװעק די עטלעכע פֿירער. און װײסט איר, װאָס איך װעל אײַך זאָגן? - איך האָב נאָך אַן אַנדערן חשד...

הער מאָזעס גײט פֿריער צו צו דער טיר און הערט זיך אײַן. דערנאָך קערט ער זיך אום צום אויפֿגעשטאַנענעם דאָקטאָר ברעמען. הײַנטיקן אָװנט האָט ער אים צו דערצײלן אַ נײַס. ער הױבט זיך אויף אויף די שפּיץ-פֿינגער און שעפּטשעט דעם דאָקטאָר ברעמען גלײַך אין אויער אַרײַן:

״איך האַלט עס בײַ געװויר װערן: ס׳איז נאָר אַ סבֿרה, אַז די שװעסטער האַלטן די מאַנען טאַקע דאָ אין בערלין, נאָר אויסבאַהאַלטן. איר פֿאַרשטײט, צי נײן? זײ לײגן אונדז דאָ שלאָפֿן און אַלײן גײען זײ אַװעק נעכטיקן צו די מאַנען...״

איצט איז שוין שפּעט. בײדע פּאַנסיאָנערן צעשײדן זיך און לײגן זיך שלאָפֿן זײער אומעטיק, נאָר מיט דער פֿאַרבאַהאַלטענער האָפֿענונג, אַז אפֿשר... דאָך... אפֿשר האָט מען אַ טעות, בײדע מאַכן דעם חשבון, װיפֿל איבעריקע געלטער דער פּאַנסיאָן האָט זײ ביז הײַנטיקן טאָג אָפּגעקאָסט און בײדע טראַכטן װער פֿריער, װער שפּעטער:

״און דאָ דער יקרות!.. עפּעס אַ קלײניקײט, אָט דער יקרות?!..״